

Pikk tee kooli vahet

Teismelise koolimured võivad vahel võtta lausa absurdse mõõtme. Segamini koolisuhete klaarimine osutub siis võimatuks.

Tekst: MAARIKA RANDLA*
Foto: ANDER ILP

Poeg on mul täiesti tavaline poiss. Minu arvates, tema enda arvates, minu tuttavate arvates ka. Õpetajate arvates ei ole: ta on liiga elav, liiga sõbrustav ja liiga tihti jääb õpetajatele ette.

Probleemid algasid juba teises klassis. Õpetaja arvates kirjutab laps liiga aeglaselt. Soovitas psühholoogi jutule minna, läksime. Minu arvates oli kõik OK, kuid õpetajad – haritud ja lastega harjunud rahvas (nagu ma neid toona arvasin olevat) – võivad näha viga, mis üksiklapse vanemal, kellel kogemusi ju pole, märkamata jääksid.

Psühholoog pani lapse joonistama ja ajas minuga juttu. Ladusin kõik oma kartused letti – äkki on probleem selles, et me isast lahutasime, kui laps kolmene oli ... Äkki on ta lihtsalt aeglase taibuga, ehk oleks pidanud aasta ke ootama, enne kui kooli panna?

Psühholoogi jutu võib kokku võtta paari lausega: teie lapsega on kõik kõige paremas korras, ta on pisut aeglane, aga õelge palun, kas teie peres on keegi veel aeglane? – Minu isa ... “Tõelise eesti mehe” loomuga: tasane, vaikne, kui midagi räägid, võib talle kohale jõuda alles poole tunni pärast. Aga kui miskit ütleb, siis naelapea pihta – usun, et ta on kõik öeldu enne viis korda läbi mõelnud.

Teie laps, võttis psühholoog kokku, on küll aeglane, aga põhjalik. Ja selles pole ju ometi midagi halba ega ravimiseväärset! Takkajärgi kahetsen hirmsasti, et tema arvamust toona paberil kooli ei viinud.

Kasvatamatu krants

Laps lõpetas algkooli. Klassijuhataja küll avaldas kartust, et “ei tea, mis tast saab, neljandast klassist ei hakka teda keegi läbi vedama, ta on teil hirmus lohakas!” Tõsi, on lohakas – ei jõua tunni lõpus tahvlile kirjutatud õppimist päevikusse märkida, aeg-ajalt unustab asju koju. Eriti siis, kui mul pole meeles neid õhtul üle kontrollida ... Meenub, et just algklassides muutus ta käekiri lohakaks, küllap ta püüdis kiirelt teha, õpetajale meeldida, kuigi siis ei tule nii ilus välja ...

Neljandas klassis tuli laps ühel päeval koju ja kurtis, et õpetaja oli talle halvasti õelnud. Et ta on üks kasvatamatu krants ja ülepea, ega sul vist vanemaid ei ole, sellist poissi nagu sina ei taha ükski ema ega isa ... Ma ei reageerinud sellele; arvan, et see oli mu teine viga kooli ja lapsega suheldes.

Kuuendas klassis keeras asi päris ära. Klassijuhataja kurtis lapsevanemate koosolekul, et ükski õpetaja ei saa selle klassiga hakkama: lapsed ei pea korda, viilivad tundidest, hilinevad ega pea õpetajatest lugu. Pakkusime variante võimalikuks olukorra parandamiseks ala-

tes sellest, et klassis võiks ikka õpetaja sõna maksta: las vahetab poistel istekohti – ulakamad ettepoole või siis lausa poolitaks klassi – kuni vaba aja tegevusteni välja, et teeme kogupere üritusi ja premeerime paremaid lapsi ekskursioonidega.

Ulakaid ettepinki tuua ei saa – see olevat laste represseerimine, teatas õpetaja. Ja pealegi pole õpetaja kohustus raisata 10 minutit väärt õpetamisajast marakrattide kantseldamisele. Klassi poolitada loomulikult ei ole võimalik – nõuaks õpetajatele lisakoormust pluss paljude töökavade ümbervaatamist. Paremini käituvate laste selekteerimist ei julgenud klassijuhataja enda peale võtta; klassiekskursioonid olid välistatud, kuni lapsed enda paranemist klassijuhatajale tõestavad. Püüdsin välja selgitada, milles see tõestusmaterjal seisnema peaks, kuidas seda mõõta – ei õnnestunud.

Selle koosoleku tulemuseks oli kooli sotsitöötaja koormuse tõus. Ta kirjutas kahe nädala jooksul kõikide laste päevikutesse allkirju, et see ja teine on selles ja teises tunnis kohal viibinud. Lisaks kontrollis ta murelaste päevikuid, et need ikka õppimise üles kirjutanud oleksid.

Kahenädalase eksperimendi järel kuulutati see läbikukkunuks. Need, kes puudusid, puudusid endiselt ja hilinejadki said omad allkirjad tunni lõppedes kätte – ega siis sots teadnud, kui keegi hiljaks jäi või mõnes tunnis korda rikkus ...

Ema koolipingis

Direktori loal sain võimaluse mõnda tundi jälgida. Lihtsalt uudishimust ja soovist teada, mis seal toimub.

Mis jäi silma/kõrva, lisaks õpetaja poolt kuuldule? Kohutav lodevus! Poisid istusid tagapingis, lobisesid, sahmisid niisama, mõni lausa jalutas ringi, õpetaja jutustab heleda, katkeva häälega klassi ees. Tagumisse pinki, kus mina istun, pole midagi kuulda. Kümme peaaegu vaikuseminutit tekkisid iseseisva töö ajal.

Keset iseseisvat tööd ütles klassijuhataja minu pojale: “Noh, valisid vale pinginaabri,

et mõte enam ei liigu?” Poiss oli istunud klassi kõige hullema marakrati kõrvale, kes järgimisest veerandist koduõppele jäi.

Küsisin õpetajalt hiljem, miks ta nii ütles. “Mul on selline huumorisoon. Poisid, kellele see suunatud on, saavad aru.” Küsimusele, et miks siis klass teile ei kuuletu, kui teist nii hästi aru saadakse, sain vastuseks, et kõik algab kodust ...

Kummalise kontrolltöö juhtum

Räägin ühe näite, mis iseloomustab õpetajate käitumist, kui otsus “see laps on paha!” on juba vastu võetud.

Kontrolltöö ühes jutustavas aines, mis pidi otsustama, kas poiss jääb suvetööle või mitte. Laps tuli koju, tööl ilutses hinne “2” ilma igasuguse seletuse või punase kriipsuta. Üle kolmveerandi küsimustest olid vastatud korrektselt või vähemalt poolenisti õigesti. Uuris hindamisjuhiseid ja läksin joonelt direktori jutule. Sain teada, et töö tulemust võib vaidlustada ainekomisjonis.

Õppisime koos pojaga terve nädala, et ainekomisjoni mistahes küsimusteks valmis olla. Nii palju, kui mina küsida mõistsin, oli see aine poisil selge. Me ei arvestanud paraku sellega, et kümne õpetaja ees tabab mu poega suhtluskramp. Lahkusime, silmad häbi täis.

Pärast läbikukkumist ütles õpetaja mulle, et kontrolltöö õiged vastused on kodus hiljem juurde kirjutatud. Kuna aga kontrolltöö paberil kriipsugi punast polnud, ei suutnud õpetaja veenda mind ega mina teda. Õpetaja esitas mõned selle aine teemalised küsimused mulle. Mõnda asja mäletasin, paar fakti aga olid peast kadunud mis kadunud. “Noh, teie temaga küll ei õppinud,” teatas õpetaja mulle võidukalt.

“Kas te süüdistate mind valetamises?” suutsin küsida.

“Ma olen kuulnud, et te ka suitsetate ...” esitas õpetaja mulle uue süüdistuse.

Minu küsiva pilgu peale ta jätkas: “Ja et te pakute sigarette ka oma lapsele.”

Olin taas nagu koolitüdruk – hääl hakkas värisema ja pisarad tulid kurku ning silmi. Ma ju õppisin! Ja ma ei ole kunagi lapsele suitsu pakkunud!

Koolivahetus aitas

Taas psühholoogi juurde. Kui ma muud ei saanud, siis vähemalt kinnituse, et minu laps ja mina oleme normaalsed.

Ma kaalusin Haridusametisse minekut ja ristasõda kooli vastu. Jätsin selle tegemata – ma ei olnud kindel, et sellest minu lapsel või teistel õpilastel abi oleks.

Valisin kergema tee ja veensin poja kooli vahetama. Teine tavaline kool kodukandis. Vähemalt meie pere seisukohalt vaadates oli see õige otsus – poiss õpib rahulikult ja rahuldavalt.

*Loo autori nimi on muudetud. Autor on toimetusele teada.

